

Reorganizacija organov za turizem in gostinstvo

(Ponatis članka v »Ljudski upravi«, št. 12/1950)

V okviru reorganizacije dela okrajnih (mestnih) ljudskih odborov, je postavljeno načelo, da se mora iz njihovega aparata izločiti vse gospodarsko operativno poslovanje. Zato je potrebno, da se v tem smislu reorganizira tudi delo okrajnih (mestnih) organov za turizem in gostinstvo (poverjeništeev, uprav, referatov) ter da se postavijo novi temelji organizacije celotnega našega gostinstva. Ta organizacija pa bo takšnale:

Na območju vsakega okrajnega (mestnega) ljudskega odbora se ustanovi »okrajno (mestno) združenje državnih gostinskih podjetij«. V razsežnejših okrajih si je treba prizadevati, da se ustanovita dve ali več združenj, z območjem po predelih okraja, ki tvorijo geografsko, prometno ali sicer neko teritorialno enoto v okviru okraja. Območje takšnega združenja pa ne sme presegati meje okraja. Sedež združenja za predel okraja je v kraju, h kateremu težijo (gravitirajo) ostali kraji tega predela.

V združenju so včlanjena vsa državna gostinska podjetja na območju okraja (mesta, predela) ne glede na vodstvo podjetij (republiška, okrajna, krajevna podjetja, kolodvorske restavracije in bifeji), dalje zakupna gostišča (državni gostilničarji, zakupniki), zadružna gostišča, obrati družbene prehrane (delavsko uslužbenske restavracije in menze), sindikalni in drugi počitniški domovi, planske postojanke in gostišča drugih množičnih organizacij in ustanov.

Priprave za ustanovitev združenja vršijo okrajni (mestni) organi za turizem in gostinstvo. Gostinska podjetja, ki so določena za člane združenja, izpolnijo po svojih operativnih upravnih voditeljih oziroma po ustanoviteljih ali vodstvih obratov pristopne izjave, s čimer postanejo člani združenja. Upravni odbor podjetja, ki je član združenja, določi tistega, praviloma ravnatelja oziroma upravnika podjetja ali obrata, ki bo kot delegat zastopal podjetje v skupščini članov združenja. V podjetjih, ki nimajo upravnega odbora, določi delegata delovni kolektiv podjetja. Upravni odbor oziroma delovni kolektiv podjetja lahko svojega delegata v združenju odpokliče in postavi drugega. Na ustanovni skupščini združenja izvolijo delegati članov iz svoje srede upravni svet in nadzorni svet združenja.

Upravni svet je operativni organ skupščine združenja, vodi njegovo poslovanje in je za svoje delo odgovoren članom. Iz svoje srede volijo člani upravnega sveta predsednika upravnega sveta. Upravni svet sestavlja največ 10 članov; število članov upravnega sveta je odvisno od števila članov združenja. Člani upravnega in nadzornega sveta se volijo za poslovno dobo enega leta, skupščina članov združenja pa jih lahko tudi pred pretekom tega razdobja odpokliče oziroma zamenja. Upravni svet se sestaja, kadar to narekujejo potrebe poslovanja, najmanj pa enkrat mesečno. Člani upravnega sveta vzdržujejo stalne in najtesnejše stike z ravnateljem in poslovodstvom združenja, morajo imeti pregled

100627 a

o vsem poslovanju, obravnavajo tekoča vprašanja in dajejo navodila za poslovanje združenja.

Nadzorni svet je kontrolni organ skupščine združenja, nadzira njegovo poslovanje in odgovarja članom za svoje delo. Iz svoje srede volijo člani nadzornega sveta predsednika nadzornega sveta. Nadzorni svet, ki šteje največ 5 članov, se sestaja po potrebi, najmanj pa štirikrat na leto. Skupščina združenja se sestaja prav tako po potrebi, najmanj pa štirikrat na leto. Na skupščini združenja podajajo člani upravnega in nadzornega sveta poročila o poslovanju združenja in sprejemajo od članov napotila in smernice za nadaljnje delo.

Združenje državnih gostinskih podjetij ima svoj administrativni in operativni aparat, ki mu načeluje in ga upravlja ravnatelj združenja. Tega nastavi in odstavi upravni svet združenja v sporazumu z okrajnim (mestnim) ljudskim odborom; če se ta z nastavitvijo ne strinja, odloči Komite za turizem in gostinstvo. Okrajni (mestni) ljudski odbor lahko predlaga odpust ravnatelja združenja; če se upravni svet združenja s tem ne strinja, odloči Komite za turizem in gostinstvo. Ravnatelj združenja je za svoje delo odgovoren okrajnemu (mestnemu) ljudskemu odboru in upravnemu svetu združenja. Če se ravnatelj združenja ne strinja s sklepom upravnega sveta, se lahko obrne na okrajni (mestni) ljudski odbor za odločitev. Uslužbenec združenja nastavlja in odpušča ravnatelj združenja v sporazumu z upravnim svetom. Uslužbenci združenja so v skladu z zakonom o državnih uslužbencih državni uslužbenci.

Področje združenj državnih gostinskih podjetij je celotna operativna služba za gostinska podjetja in obrate družbene prehrane na območju združenja. Združenje organizira in izvaja vso materialno oskrbo za gostinska podjetja in obrate, odkupuje in nabavlja predmete prehrane in druge predmete za gostinstvo ter jih razdeljuje med posamezna podjetja in obrate v skladu s potrebami podjetij-članov in po smernicah upravnega sveta. Če se gostinsko podjetje — član združenja — ne strinja z razdeljevanjem blaga po združenju oziroma če misli, da je prikrajšano, ima pravico pritožbe na okrajni (mestni) ljudski odbor oziroma na Komite za turizem in gostinstvo. Planske in izvenplanske kontingente iz zagotovljenih državnih fondov, ki jih nakazuje združenju Komite za turizem in gostinstvo, razdeljuje združenje med gostinska podjetja in obrate na svojem območju po razdelilniku, ki ga poprej potrdi organ za turizem in gostinstvo pri okrajnem (mestnem) ljudskem odboru. Ta tudi posebej in podrobno določi, s kakšnimi pogoji, v katerih krajih in kakšne količine blaga iz kontingentov zagotovljenih državnih fondov naj združenje razdeli med privatna gostinska podjetja, ki to blago želijo. Okrajni (mestni) ljudski odbor pa ne more zahtevati od združenja, da dodeli blago, ki ga je združenje nabavilo ali mu je bilo nakazano, drugim kakor gostinskim podjetjem na svojem območju. Združenje skrbi nadalje za pravilno organizacijo poslovanja gostinskih obratov, za izvajanje predpisane poslovne tehnike in evidenčne službe kakor tudi za izvajanje veljavnih zakonitih predpisov za gostinstvo, skratka: skrbi za pospeševanje in povzdigo gostinstva na svojem območju, za izboljšanje kvalitete gostinskih storitev in za kulturno postrežbo gostov. V ta namen se združenje poslužuje tudi terenske instruktorske službe po svojih uslužbencih strokovnjakih in po članih upravnega sveta združenja. Prav tako ima združenje nalogo, da od vseh gostinskih podjetij in obratov na svojem območju zbira in urejuje vse evidenčne in statistične podatke, ki jih potrebuje združenje ali posamezni organi okrajnega (mestnega) ljudskega odbora in ki jih bo neposredno od združenja zahteval Komite za turi-

zem in gostinstvo za svoje planske in operativne potrebe. V okviru svojih nalog za preskrbo gostinstva bo združenje vključilo v svoje delovno področje tudi poslovanje morebitnih dosedanjih gostinskih odkupnih podjetij, skladišč za gostinstvo ali podjetij za preskrbo gostinstva, vinskih kleti itd. na območju združenja, ki s tem lahko prenehajo poslovati kot samostojna podjetja.

Stroške za vzdrževanje svojega administrativnega in operativnega aparata plača združenje iz prispevkov svojih članov in iz dohodkov svojega gospodarskega poslovanja. V ta namen sestavlja združenje letni proračun dohodkov in izdatkov; na podlagi tega določi svojim članom, v razmerju njihovega planiranega prometa, letni prispevek, ki je plačljiv v enakih mesečnih obrokih. Letni predračun dohodkov in izdatkov odobri upravni svet združenja in ga potrdi okrajni (mestni) ljudski odbor po splošnih smernicah Komiteja za turizem in gostinstvo. Dohodke iz gospodarskega poslovanja združenja tvorijo rabati in marže ter morebitne razlike v ceni iz blagovnega prometa združenja. Člani združenja plačujejo svoje prispevke združenju v breme režije. Neakumulativna podjetja: obrati družbene prehrane, počitniški domovi itd., ki so člani združenja, plačujejo minimalne, simbolične članarine, ki ne smejo občutno obremenjevati režije neakumulativnega obrata.

Z odločbo Komiteja za turizem in gostinstvo in v sporazumu z Ministrstvom za finance LRS bodo okrajna (mestna) združenja državnih gostinskih podjetij določila, da morajo akumulativna gostinska podjetja, včlanjena v združenju, odvajati združenju določeni del svoje akumulacije. Te prispevke in morebitne presežke iz svojega poslovanja zbira združenje v posebnem skladu za pospeševanje gostinstva. Ta sklad služi zgolj za pospeševanje gostinstva na območju združenja, za strokovno povzdigo gostinskih kadrov, za uporabo strojev v gostinstvu, za investicije, ki so splošnega pomena za gostinstvo območja, za graditev in ureditev skupnih gostinskih ekonomij, za ureditev turističnih naprav in podobno.

Privatna gostinska podjetja niso člani združenja, vendar pa bodo povezana z združenjem po liniji materialne preskrbe in gostinske evidenčne službe. Združenje bo v stikih s privatnimi gostilničarji tudi v zadevah preskrbe z gostinskim blagom ter jim bo po dogovoru prodajalo blago na podlagi navodil okrajnega (mestnega) organa za turizem in gostinstvo. Od privatnih gostinskih podjetij bo združenje zahtevalo potrebne podatke za gostinsko evidenčno službo kot pooblaščenec okrajnega (mestnega) organa za turizem in gostinstvo. Privatni gostilničarji lahko sodelujejo s posvetovalnim glasom v skupščini združenja.

Na predlog okrajnega (mestnega) organa za turizem in gostinstvo se združenje registrira pri okrajnem (mestnem) poverjeništvu za finance. Ime združenja se glasi: »Združenje državnih gostinskih podjetij za okraj (mesto, predel) ...« ter se pod tem imenom tudi registrira z dodatno navedbo sedeža združenja in z označbo območja, ki ga obsega združenje. Imenoma se mora registrirati tudi ravnatelj združenja.

Z ustanovitvijo združenj ne preide operativno upravno vodstvo državnih gostinskih podjetij na ta združenja. Državna gostinska podjetja se z vključitvijo v združenje po svoji strukturi ne spremenijo. Republiška, okrajna in krajevna vodstva državnih gostinskih podjetij še naprej obdržijo funkcije in naloge operativnega upravnega voditelja v skladu z zakonitimi predpisi. Razbremenijo pa se za operativne posle materialne preskrbe, razen tega evidenčne službe in poslovne organizacije; to prevzame združenje v svojo pristojnost. Člani zdru-

ženja ostanejo še naprej popolnoma samostojna podjetja oziroma obrati. Obdržijo in pospešujejo še naprej vso lastno iniciativo za preskrbo blaga, za nabavo potrebnih predmetov in za vodenje svojih gostinskih ekonomij ter brez pridržka sami razpolagajo z nabavljenim blagom ali s svojimi pridelki. Združenje državnih gostinskih podjetij je v bistvu le interesna skupnost svojih članov, ki preko združenja in svojega upravnega sveta sami zase vodijo centralno gospodarsko operativno poslovanje in za gostinstvo na svojem območju.

Z ustanovitvijo in poslovanjem združenj državnih gostinskih podjetij se močno razbremeni delovno področje okrajnih (mestnih) organov za turizem in gostinstvo (poverjeništev, uprav, referatov), ter se lahko aparat teh organov skrči na manjše število uslužbencev. Po upravni liniji bo torej v okviru okrajnega (mestnega) ljudskega odbora odslej odgovarjal za turizem in gostinstvo poverjenik za turizem in gostinstvo ali poverjenik za trgovino in preskrbo, ki bo imel v poverjeništvu upravo ali referat za turizem in gostinstvo. O organizacijski obliki tega okrajnega (mestnega) organa za turizem in gostinstvo odloča Svet vlade LRS za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti, upoštevajoč število gostinskih podjetij kakor tudi značaj in važnost turizma in gostinstva na določenem območju. Okrajni (mestni) organ za turizem in gostinstvo se odslej, v skladu s postavljenimi načeli, ne bo več ukvarjal z operativnimi vprašanji gostinstva na svojem območju, ne bo več skrbel za materialno preskrbo gostinstva niti za evidenčno službo v gostinstvu in tudi ne za poslovno organizacijo gostinskih obratov. Ta upravni organ bo torej opravljal v glavnem le funkcionalne oziroma regulatorne posle turizma in gostinstva, vplival bo na splošni razvoj turizma in gostinstva na svojem območju in izdajal ustrezna navodila; izvajal bo ukrepe splošne turistične in gostinske politike, skrbel bo za pravilno izvajanje zakonitih predpisov za turizem in gostinstvo, opravljal bo upravno kontrolo nad poslovanjem gostinstva kakor tudi nad delovanjem združenja državnih gostinskih podjetij.

Okrajni (mestni) organi za turizem in gostinstvo se bodo lahko s takim svojim skrčenim in spremenjenim delovnim področjem v bodoče res posvetili reševanju vprašanj glede razvoja in pospeševanja našega turizma, torej obravnavanju vseh tistih posameznih činiteljev, ki vplivajo na razvoj turizma in ki dajejo turizmu svojo značilnost. Prav posebno pozornost bodo morali ti organi posvetiti razvoju in delovanju krajevnih turističnih društev, ki morajo postati njihov operativni turistični organ. Krajevna turistična društva pa so združena v svoji Turistični zvezi Slovenije, ki je zopet tesno povezana s Komitejem za turizem in gostinstvo. Prav tako pa bodo morali upravni organi za turizem in gostinstvo pritegniti k tesnemu sodelovanju tudi druge organizacije, ustanove in organe, ki jim je kakorkoli do razvoja našega turizma in ki lahko s svojim delom prispevajo k pospeševanju turizma.

Taka nova organizacija naših upravnih in operativnih organov za turizem in gostinstvo nam mora biti porok za to, da se bo naš turizem, ki je bil do sedaj močno zanemarjen, v bodoče razvijal tako, kakor to zahteva naše socialistično gospodarstvo. S to organizacijo pa bomo storili tudi dober korak naprej v decentralizaciji našega gospodarskega aparata in v debirokratizaciji našega upravnega aparata.

Tiskala Blasnikova tiskarna v Ljubljani
po naročilu Komiteja za turizem in gostinstvo pri vladi LRS.

